

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ J. D.**, bývajúcej v B. a **2/ A. D.**, bývajúcej v B., proti žalovanému **M. D.**, bývajúcemu R., zastúpenému JUDr. M. K., advokátom so sídlom v Ž., **o zaplatenie 71 674,51 Eur s príslušenstvom a o vzájomnej žalobe o zaplatenie 154 512,55 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 33 C 114/2008, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 17. októbra 2012 sp. zn. 7 Co 188/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobcom náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom z 13. februára 2012 č.k. 33 C 114/2008-403 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom 38 173,01 Eur s úrokom z omeškania 8,5 % od 26. augusta 2008 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobu o zaplatenie 33 501,50 Eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % od 31. decembra 2008 do zaplatenia a o zaplatenie úroku z omeškania 8,5 % od 1. júna 2008 do 25. augusta 2008 z istiny 38 173,01 Eur zamietol. Žiadnemu z účastníkov konania v časti o žalobe žalobcov nepriznal právo na náhradu trov konania. Vzájomný návrh žalovaného na zaplatenie 154 512,55 Eur s ročným úrokom z omeškania 8,5 % zo sumy 33 059,15 Eur od 1. januára 2008 do zaplatenia, ročným úrokom z omeškania 5 % zo sumy 4 222,63 Eur od 1. januára 2009 do zaplatenia, s ročným úrokom z omeškania 2 % zo sumy 50 671,56 Eur od 1. januára 2010 do zaplatenia, s ročným úrokom z omeškania 2 % zo sumy 50 671,56 Eur od 1. januára 2011 do zaplatenia, s ročným úrokom z omeškania 2 % zo sumy 3 378 Eur od 25. januára 2011 do zaplatenia zamietol. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/, 2/ v časti vzájomného návrhu trovy konania titulom trov právneho zastúpenia 3 890,04 Eur na účet

právneho zástupcu žalobcov do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Takto rozhodol keď mal za preukázané, že medzi účastníkmi bola 7. júna 2006 uzavretá zmluva o budúcej zmluve, v ktorej sa žalovaný zaviazal v lehote do 30. septembra 2006 previesť na žalobcov sporné nehnuteľnosti za dohodnutú cenu 38 173,01 Eur, a to bez tiarch a iných záväzkov. Žalobcovia si svoju povinnosť vyplývajúcu zo zmluvy, t.j. previesť dohodnutú kúpnu cenu na žalovaného splnili. Žalovaný nezabezpečil odstránenie tiarch viaznucich na nehnuteľnostiach, preto k uzavretiu kúpnej zmluvy nedošlo a tak na strane žalovaného došlo k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcov vo výške zaplatenej kúpnej ceny. V časti, v ktorej sa žalobcovia domáhali zaplata 33 501,50 Eur s príslušenstvom titulom zhodnotenia sporných nehnuteľností rekonštrukciou, súd dospel k záveru, že chýba aktívna legitimácia na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia na strane žalobcov, pretože žalobcovia neunesli dôkazné bremeno tým, že nepreukázali, že plnili za žalovaného. Súd k takémuto záveru dospel po tom, ako z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že predmetom zhodnotenia rekonštrukciou bola výrobná hala č. X. postavená na KN parc. č. X., ktorá však nebola zahrnutá do zmluvy o budúcej zmluve, teda sporných nehnuteľností sa netýkala. Vzájomný návrh žalovaného súdu zamietol po tom, ako dospel k záveru, že žalovaný nepreukázal, že by žalobcovia mali v tejto časti návrhu vecnú legitimáciu. Žalovaný neunesol dôkazné bremeno, že žalobcovia predmetné nehnuteľnosti užívali a že im bolo hradené nájomné tretími osobami za ich užívanie. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1, 2 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovaného (proti vyhovujúcemu výroku, zamietajúcemu výroku, ktorým bol jeho vzájomný návrh zamietnutý a proti výroku o náhrade trov konania) rozsudkom zo 17. októbra 2012 sp. zn. 7 Co 188/2012 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalobcom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd pri preskúmaní odvolacích námietok dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, napadnutý rozsudok je vecne správny, keď okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci a vec správne právne posúdil. Odvolací súd sa stotožnil s jeho odôvodnením, ktoré sčasti doplnil. K odvolacej námietke žalovaného týkajúcej sa premlčania nároku uplatňovaného žalobcami uviedol, že žalovaný sa v zmluve o budúcej zmluve zaviazal previesť sporné nehnuteľnosti do 30. septembra 2006, najneskôr 1. októbra 2006 mohla začať plynúť subjektívna premlčacia lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá uplynula najskôr 1. októbra 2008. Žaloba však bola podaná 28. mája 2008, t.j. pred jej uplynutím. K premlčaniu teda nedošlo. Čo do vzájomného návrhu žalovaného sa odvolací súd stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že v danom prípade žalovaný užívanie nehnuteľností

zo strany žalobcov nepreukázal, keďže z dôkazov správne vyhodnotených súdom prvého stupňa nemožno konštatovať ich užívanie žalobcami. Odvolací súd dodal, že zmluvu o nájme uzatvorenú medzi žalobcami a spoločnosťou L. treba považovať za absolútne neplatnú, nakoľko žalobcovia nemali oprávnenie disponovať s nehnuteľnosťou takým spôsobom, že by ju mohli prenajať. V priebehu konania sa však nepreukázalo, že by žalobcovia mali z takéhoto prenájmu majetkový prospech. Odvolací súd ďalej k dovolacím námietkam uviedol, že je právne irelevantné tvrdenie žalovaného, že osoba žalobcu 1/ je personálne prepojená so spoločnosťou L., pretože ide o dva odlišné subjekty práva. Aj v prípade vzniku bezdôvodného obohatenia na úkor žalovaného zo strany tejto spoločnosti nie je možné sa s úspechom domáhať jeho vydania voči žalobcovi 1/. Z tohto dôvodu dôkaz predložený žalovaným v odvolacom konaní (súhlas s prenájomom udelený firme L. zo strany žalovaného) s prejednávanou vecou nesúvisí a je tak bezpredmetný. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý žiadal rozsudky súdov oboch stupňov zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 237 písm.e/ O.s.p., t.j., že v konaní sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný a tým, že konanie je postihnuté vadou podľa § 237 písm.f/ O.s.p. spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom a odôvodnil ho tým, že konanie je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za prekvapivé z dôvodu, že k otázke platnosti zmluvy o nájme nebolo vykonané dokazovanie, súd prvého stupňa k takémuto záveru nedospel a neplatnosť zmluvy o nájme nebola tvrdená ani žalobcami. Zároveň namietal, že mu nebolo doručené podanie žalobcov z 15. októbra 2012, v ktorom sa títo vyjadrujú k skutkovým a právnym okolnostiam veci. Mal za to, že súdy nesprávne právne posúdili otázku premlčania voči nárokom žalobcov a tiež nepovažoval za správny ich záver, že bezdôvodné obohatenie na strane žalobcov nevzniklo.

Žalobcovia navrhli dovolanie žalovaného ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243 ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v § 237 a § 238 O.s.p.

Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako nejde o potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu a nejedná sa ani o potvrdenie rozsudku, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Ak súdne konanie trpí niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie podľa § 238 O.s.p. neprípustné. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či nie je daná prípustnosť dovolania v zmysle tohto zákonného ustanovenia, teda že v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným. Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

Dovolateľ namieta existenciu vady podľa § 237 písm.e/ O.s.p., t.j., že v konaní sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný a to bez akejkoľvek jej konkretizácie. V prejednávanvej veci je z obsahu spisu zrejmé, že konanie sa začalo na návrh žalobcov jeho dorúčením Okresnému súdu Žilina 28. mája 2008; námietka dovolateľa je preto neopodstatnená.

So zreteľom na dovolateľom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa dovolací súd osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanvej veci mu bola súdom odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Z hľadiska posúdenia existencie tejto vady ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je ňou skutočne postihnuté.

V prejednávanej veci dovolateľ namieta, že nemal možnosť vyjadriť sa k otázke (ne)platnosti zmluvy o prenájme č. 1/2006 ZOP z 1. augusta 2006 (vyššie označená ako nájomná zmluva, prípadne zmluva o nájme), ktorú vyslovil až odvolací súd, pričom v tomto smere nebolo vykonané ani dokazovanie a táto nebola tvrdená ani žalobcami.

Podstatou zákazu vydávania nečakaných (prekvapivých) rozhodnutí, ktorý je svojím spôsobom inštitútom zabezpečenia právnej istoty a legitímnych očakávaní pri vydávaní súdnych rozhodnutí, je zabrániť tomu, aby sa v praxi vydávali rozhodnutia založené na iných právnych záveroch oproti rozhodnutiam nižších stupňov bez relevantného podkladu a bez súčasnej možnosti účastníkov sa k takejto zmene právneho názoru inštančne vyššieho súdu vyjadriť, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších záverov súdu prvého stupňa nejavili ako významné. Porušenie tohto zákazu je porušením práva na spravodlivé súdne konanie a je zároveň považované za taký postup, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť pred ním konať.

Z napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu však vyplýva, že odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa zamietnutia vzájomného návrhu žalovaného uplatňovaného voči žalobcom potvrdil, keď svoje rozhodnutie (rovnako ako súd prvého stupňa) založil na závere, že bezdôvodné obohatenie na strane žalobcov nevzniklo. Zmluva o nájme, ktorá bola v konaní pred súdom prvého stupňa predložená a z ktorej (okrem iného) žalovaný vyvodzoval svoj nárok uplatnený vzájomným návrhom, odvolací súd vyhodnotil ako absolútne neplatnú a bez ohľadu na jej (ne)platnosť ako dôkaz, ktorým bezdôvodné obohatenie nebolo preukázané. Odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na inom právnom závere, ako súd prvého stupňa, práve naopak, tento právny záver o tom, že žalovaný v konaní neunesol dôkazné bremeno, čoho dôsledkom bolo zamietnutie tohto jeho návrhu, svojím rozhodnutím potvrdil. Posúdenie otázky platnosti či neplatnosti zmluvy o nájme nemalo na tento právny záver vplyv. Vzhľadom na uvedené potom napadnuté rozhodnutie

odvolacieho súdu nemožno považovať za prekvapivé (nečakané), mimo legitímneho očakávania účastníkov konania. Pokiaľ ide o samotnú zmluvu o nájme, táto bola predložená a ako dôkaz riadne vykonaná v konaní pred súdom prvého stupňa a účastníci mali možnosť sa k nej vyjadriť. Navyše zo súdneho spisu vyplýva, že samotní žalobcovia neplatnosť nájomnej zmluvy v konaní tvrdili (viď č.l. 394, 426), pričom ich vyjadrenia boli zaslané aj žalovanému, teda žalovaný mal možnosť sa k otázke neplatnosti označenej zmluvy vyjadriť. Zo súdneho spisu dokonca vyplýva, že žalovaný bol s neplatnosťou nájomnej zmluvy uzrozumený (viď č.l. 414), preto pre neho takéto konštatovanie odvolacieho súdu nebolo nové. Vzhľadom na uvedené je námietka dovolateľa o tom, že mu odvolacím súdom bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že nemal možnosť vyjadriť sa k záveru o neplatnosti zmluvy o nájme, neopodstatnená.

Právo na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov vyplýva zo zásady kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti zbraní. Účastníci konania majú právo zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli v konaní účastníkmi predložené alebo súdom zabezpečené s cieľom ovplyvniť jeho rozhodnutie vo veci, a mať možnosť sa k nim vyjadriť (napr. Nideröst - Huber proti Švajčiarsku z 18. februára 1997, Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike z 27. apríla 2010 a iné). Toto právo však nemožno chápať absolútne, jeho realizáciu viesť ad absurdum a vytvoriť tak stav, kedy činnosť súdov bude obmedzená len na doručovanie vyjadrení účastníkov bez ohľadu na to, aký procesný význam majú (porovnaj napr. 3 Cdo 129/2011). Účelom práva byť oboznámený s procesným vyjadrením protistrany a mať možnosť sa k nemu vyjadriť je, aby účastník dostal možnosť ovplyvniť rozhodnutie súdu vo svoj prospech. Z tohto hľadiska je pre účastníkov podstatné poznať všetky argumenty protistrany a následnou protiargumentáciou dosiahnuť, aby pohľad rozhodujúceho súdu na vec bol vyvážený. Pri rozlišovaní, či bolo takéto právo účastníka porušené, je preto nutné skúmať, či to-ktoré vyjadrenie obsahuje skutočnosti, ku ktorým sa účastník dosiaľ nevyjadroval (bez ohľadu na ich procesnú silu). V prípade, že účastník v rámci konania už dostal priestor na vyjadrenie k uvádzaným skutočnostiam, nie je dôvod (ak sa posudzované okolnosti nezmenili) na to, aby súd doručoval podanie takéto skutočnosti opakujúce (či už vo forme ich zhrnutia, prípadne doslovného zopakovania).

Z obsahu podania žalobcov (namietaného žalovaným), doručenému Krajskému súdu v Žiline 16. októbra 2012 (viď č.l. 437c) vyplýva, že ide o ich vyjadrenie k stanovisku podanému žalovaným z 15. júna 2012, ktoré stanovisko bolo reakciou na vyjadrenie žalobcov k odvolaniu žalovaného. Ide teda o v poradí druhú reakciu žalobcov na podané odvolanie.

Obsahom podania je oznámenie o zániku právneho zastúpenia, žiadosť o vykonanie pojednávania v neprítomnosti žalobcov a reakcia na stanovisko žalovaného z 15. júna 2012, v ktorom žalobcovia len inými slovami uvádzajú argumenty, ktoré sa nachádzajú už v pôvodnom vyjadrení k odvolaniu (viď č.l. 425), ktoré bolo žalovanému doručené a ku ktorému sa vyjadril (viď č.l. 431). Tvrdenie dovolateľa o tom, že označené podanie nebolo doručené je síce pravdivé, no podanie uvádza len skutočnosti, ku ktorým mal možnosť sa vyjadriť a túto možnosť aj využil. Podanie navyše neobsahovalo skutočnosti, ktoré by boli (samé osebe) spôsobilé ovplyvniť výsledok rozhodnutia vo veci samej. Možno preto uzavrieť, že za danej situácie (vyššie popísanej) nedošlo k procesnej vade predvídanej v § 237 písm.f/ O.s.p.

Tzv. iné vady konania, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nesprávne právne posúdenie veci, sú síce dovolacími dôvodmi v zmysle § 241 ods. 2 písm.b/ a c/ O.s.p., ktoré však možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné, no samotné tieto dôvody prípustnosť dovolania nezakladajú. Dovolanie je v Občianskom súdnom poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, keďže nezistil skutočnosti, ktoré by opodstatňovali prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p., a keďže dovolanie nie je prípadné ani podľa § 238 O.s.p., mimoriadny opravný prostriedok žalovaného odmietol podľa § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.

V dovolacom konaní procesne úspešným žalobcom vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky im však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože si žiadne neuplatnili (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. októbra 2013

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová